

Kontrollutvalget i Gjøvik kommune

Sekretariatet

Gjøvik, 3. april 2020.

J.nr./referanse: 08-20/GK/ks

TIL KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

Hans Olav Lahlum (SV), leder
Jorun A. Lilleeng (Ap), nestleder
Ottar Uglum (Rødt)
Arne B. Krokeide (H)
Vigdis Amlien Kristiansen (Sp)

INNKALLING TIL MØTE I KONTROLLUTVALGET

Det innkalles herved til møte i kontrollutvalget:

Dato: Torsdag 16. april 2020

Tid: Kl. 0900 – ca 1400

Sted: Skype-møte

Vedlagt følger saksliste og saksdokumenter.

Forfall bes meddelt snarest til undertegnede på tlf/SMS til 995 77 903 eller e-post kjetil@kontrollutvalget.no.

Deltakelse fra andre i møtet:

- Rådmannen/administrasjonen deltar fra kl. 0930 i f.m. sak 29 – Årsregnskap 2019 for Gjøvik kommune.
- Innlandet Revisjon IKS deltar i møtet i f.m. sak 29 (årsregnskap 2019 for Gjøvik kommune) og sak 30 (Registrering av personer med psykisk utviklingshemming).

Med hilsen

For leder i kontrollutvalget

Kjetil Solbrækken
Utvalgssekretær

Kopi sendt:

- Ordfører og rådmann
- Innlandet Revisjon IKS

Adresse:

Kontrollutvalgstjenester Kjetil Solbrækken
Studievegen 7, 2815 Gjøvik
Tel. 995 77 903, e-post: kjetil@kontrollutvalget.no

KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

SAKSLISTE

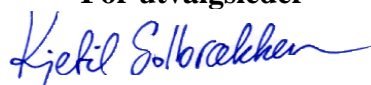
FOR MØTE I GJØVIK RÅDHUS

Torsdag 16. april 2020 kl. 0900

SAK NR. 28/2020	GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 12.03.2020
SAK NR. 29/2020	ÅRSREGNSKAP 2019 FOR GJØVIK KOMMUNE – KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE
SAK NR. 30/2020	KOMMUNENS REGISTRERING AV ANTALL PERSONER MED PSYKISK UTVIKLINGSHEMMING – REVISORATTESTASJON OG RISIKOVURDERINGER
SAK NR. 30/2020	UTVIDET OPPDRAG TIL INNLANDET REVISJON I ARBEIDET MED PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLL 2020-2023

Gjøvik, 3. april 2020.

For utvalgsleder

Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

Kopi til orientering:

- Ordfører og rådmann
- Vararepresentantene til kontrollutvalget

MØTEPROTOKOLL

KONTROLLUTVALGET I GJØVIK KOMMUNE

Torsdag 12. mars 2020 holdt kontrollutvalget møte i Gjøvik rådhus fra kl. 0900 - 1450.

Som medlemmer møtte:

Hans Olav Lahlum, leder (SV)
Jorun A. Lilleeng, nestleder (Ap)
Ottar Uglum (Rødt)
Arne B. Krokeide (H)
Vigdis Amlie Kristiansen (Sp)

Følgende medlem hadde meldt forfall:

Ingen

Ellers møtte:

Fra administrasjonen: Rådmann Magnus Mathisen (sakene 21 og 27) og kommunalsjef Samfunnsutvikling, Per Anthony Rognerud (sakene 21, 22 og 27).

Innlandet Revisjon IKS: Daglig leder Bjørg Hagen (sak 25).

Sekretær: Kjetil Solbrækken.

Møteprotokollen er sendt til:

Kommunestyret v/ordfører, kontrollutvalgets medlemmer og varamedlemmer, rådmannen, Innlandet Revisjon IKS, Oppland Arbeiderblad og Gjøviks Blad.

Utvalgsmøtet ble satt kl. 0900 med Hans Olav Lahlum som møteleder.

Innkalling og sakliste ble enstemmig godkjent.

Til behandling:

SAK NR. 20/2020

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 13.02.2020

Vedtak, enstemmig:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 13.02.2020 godkjennes.

SAK NR. 21/2019

**KOMMUNENS HÅNDTERING AV IDRETTSLAG –
OPPFØLGING AV PÅSTANDER/ANKLAGER**

Fra behandlingen:

Rådmann Magnus Mathisen og kommunalsjef Samfunnsutvikling Per Anthony Rognerud orienterte med vekt på:

- Ny avtale med Gjøvik Lyn vedr. Gjøvik stadion, jf. kommunestyrets sak 152/2019 (sak: FK Gjøvik-Lyn - godkjenning av avtale om innløsning av bruksretter og nye bruks- og leieavtaler mellom FK Gjøvik-Lyn og Gjøvik kommune).

- Referat fra avklaringsmøte mellom Gjøvik kommune, Vardal IF og FK Gjøvik Lyn etter medieoppslag.
- Vurderinger av habilitet for saksbehandlere (k.sak 152/19).
- Håndtering av offentlighetsloven i f.m. dokumenter i saken.

Vedtak, enstemmig:

Kontrollutvalget tar rådmannens informasjon til orientering, og legger til grunn at de fremsatte påstandene om Gjøvik kommune var basert på misforståelser. Kontrollutvalget anser med dette saken for avsluttet.

SAK NR. 22/2019

SEKTOR FOR SAMFUNNSUTVIKLING: PRESENTASJON AV SEKTOREN, STYRING OG KONTROLL, RISIKOVURDERINGER (OVERORDNET NIVÅ)

Fra behandlingen:

Kommunalsjef Samfunnsutvikling, Per Anthony Rognerud orienterte og svarte på spørsmål innenfor følgende områder:

- **Administrativ organisering av sektoren og dets tjenesteområder.**
- **Overordnede mål og strategier for sektoren.**
- **Internkontroll og styring:**
  - Årsrapport (økonomi, måloppnåelse, risiko, sykefravær, oppfølging av politiske vedtak og bevilgningskontroll – gjennomgang med økonomisjef)
  - Tertialrapport, månedsrapport
  - EQS, internkontrollsystem
  - Internrevisjon
  - ROS-analyse 2019 – hele kommunen (beredskapsområdet)
  - Etske retningslinjer
  - Avviksmelding og lukking (lite brukt i sektor for Samfunnsutvikling)
  - Styringshjul

Mer spesifikt på sektoren:

- Landbruk – statlige systemer, kontroller, tilsyn
- Plan – retningslinjer, høringer osv.
- Byggesak – sidemannskontroll (to er inne i alle saker)
- Dispensasjoner
- Utbygging – internrevisjon investeringsprosjekter
- Kultur, idrett – salg, kasser, tilskudd, anleggstid
- HMS/IA-møter (7 stk. per år)
- Vernerunder med verneombud
- Ledermøter
- **Risikovurderinger**
  - Presentert med utgangspunkt i aktuelle «risikosoner», jf. håndbok i antikorrupsjon (myndighetsutøvelse, utvikling av lokalsamfunnet, eierstyring, demokrati og politiske prosesser).

Vedtak, enstemmig:

Kommunalsjefens presentasjon av sektor for Samfunnsutvikling tas til orientering.

SAK NR. 23/2019

**BESTILLING FRA FORMANNSKAPET OM Å VURDERE
BEHOV FOR KONTROLL MED SYSTEMER OG RUTINER
FOR KOMMUNENS BUDSJETTARBEID**

Fra behandlingen:

Formannskapet vedtok i forbindelse med deres behandling av internrevisjonsrapporten Gjøvik læringscenter (møte den 29.01.2020, sak 14/2020) ble drøftet:

Formannskapet ber kontrollutvalget vurdere om det er behov for ytterligere undersøkelser knyttet til denne saken eller for å avdekke eventuelle andre systemsvikt og rutiner for kontroll og kvalitetssikring av budsjettarbeid.

Vedtak, enstemmig:

Saken følges opp slik:

- a) Rådmannen inviteres til neste møte for å presentere kommunens budsjettprosess og hvordan rådmannen sikrer nødvendig kvalitet i budsjettarbeidet innenfor de ulike sektorene.
- b) Rådmannen bes om å gi en grundig presentasjon av internrevisjonsrapporten Gjøvik læringscenter med vekt på avdekkede feil/mangler, årsaksforklaringer og hvordan rapporten er benyttet til læring og forbedring i organisasjonen (på både individ- og systemnivå).
- c) Kontrollutvalget avventer rådmannens orientering jf. pkt. a) og b), før det eventuelt iverksettes grundigere undersøkelser i saken omkring Gjøvik læringscenter, eller på systemnivå knyttet til kommunens budsjettprosess.

SAK NR. 24/2019

KONTROLLUTVALGETS ÅRSRAPPORT 2019

Fra behandlingen:

Utvalgssekretær presenterte forslag til årsrapport.

Vedtak, enstemmig:

INNSTILLING TIL KOMMUNESTYRET:

Kontrollutvalgets årsrapport for 2019 tas til orientering.

SAK NR. 25/2019

**FORANALYSE FORVALTNINGSREVISJON: PSYKISK
HELSE**

Fra behandlingen:

Innlandet Revisjon IKS ved daglig leder Bjørg Hagen presenterte foranalysen.

Vedtak, enstemmig:

1. Kontrollutvalget går videre med planlegging av et forvaltningsrevisjonsprosjekt innenfor temaet psykisk helse, og ber Innlandet Revisjon IKS om å utarbeide en prosjektplan.

2. Det bes om at prosjektet avgrenses til å gjelde tilbudet til barn og unge. Aktuelle problemstillinger vil være de samme som er beskrevet i revisjonsrapport fra Haugesund kommune fra 2015 (jf. s. 23 i foranalysen), med unntak av problemstilling nr. 4 og 8. I tillegg er det ønskelig at det vurderes en problemstilling rettet mot eventuelle geografiske forskjeller i tilbudet i ulike deler av kommunen, evt. også forskjeller mellom ulike grupper.

SAK NR. 26/2020

**PLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON 2020-2023:
RISIKOVURDERINGER, VURDERING AV
FORUNDERSØKELSER OG FOREØPIGE PRIORITERINGER**

Fra behandlingen:

Sekretær oppsummerte status for innspill og forslag til tema pr. d.d.

Vedtak, enstemmig:

Saken følges opp i neste møte.

SAK NR. 27/2020

**KORONAUTBRUDET: STATUS OG TILTAK I GJØVIK
KOMMUNE**

Fra behandlingen:

Saken ble enstemmig satt på sakslisten med bakgrunn i smitteutviklingen på nasjonalt nivå og iverksatte tiltak i Gjøvik kommune, jf. felles pressemelding fra kommunene i Gjøvikregionen den 11.03.2020.

Rådmann Magnus Mathisen orienterte om smittesituasjonen og iverksatte og planlagte tiltak i Gjøvik kommune.

Vedtak, enstemmig:

1. Rådmannens informasjon om iverksatte tiltak som følge av koronautbruddet tas til orientering.
2. Det tas til orientering at det er utarbeidet kontinuitetsplaner for alle deler av virksomheten.

Gjøvik, 12. mars 2020.

_____
Hans Olav Lahlum
leder

**RETT UTSKRIFT:
Gjøvik, 12. mars 2020.**

_____
Kjetil Solbrækken
utvalgssekretær

<p><u>Møteplan for 1. halvår 2020 – Kontrollutvalget:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Torsdag 09.01.2020 kl. 0900 • Torsdag 13.02.2020 kl. 0900 • Torsdag 12.03.2020 kl. 0900 • Torsdag 16.04.2020 kl. 0900 • Tirsdag 26.05.2020 kl. 0900	<p><u>Bestillinger - Innlandet Revisjon IKS:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosjektplan: Psykisk helse (KU-sak 25/20) • Foranalyse: Avviksrapportering (KU-sak 08/20) • Foranalyse: Gjøvik og Land barnverntjeneste (KU-sak 12/20) – felles for tre kontrollutvalg • Regnskapsrevisjon: Løpende info. om betydningen av digitalisering og automatisering for revisjonsarbeidet (KU-sak 10/19)
--	--

SAK NR. 28/2020

Gjøvik kommune

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 12.03.2020

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	16.04.2019	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Møteprotokoll fra møte 12.03.2020

Vedlegg 1

FORSLAG TIL VEDTAK:

Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 12.03.2020 godkjennes.

SAKSOPPLYSNINGER:

Møteprotokoll fra forrige møte i kontrollutvalget legges herved frem til formell godkjenning.

Gjøvik kommune

ÅRSREGNSKAP 2019 FOR GJØVIK KOMMUNE - KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	16.04.2020	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Revisjonsberetning for 2019	Vedlegg 1
2. Årsregnskap 2019 for Gjøvik kommune	Vedlegg 2 (jf. eget vedlegghefte)
3. Utdrag fra årsrapport 2020 for Gjøvik kommune	Vedlegg 3 (jf. eget vedlegghefte)
4. Komplette årsrapport 2020 for Gjøvik kommune	Ikke vedlagt (kun tilgjengelig via kommunens hjemmeside)

FORSLAG TIL VEDTAK:

KONTROLLUTVALGETS UTTALELSE TIL GJØVIK KOMMUNES ÅRSREGNSKAP FOR 2019

Kontrollutvalget har behandlet Gjøvik kommunes årsregnskap for 2019. Sammen med årsregnskapet forelå revisjonsberetningen og rådmannens årsrapport for 2019.

Kontrollutvalget har basert sin uttalelse på en gjennomgang av de ovennevnte dokumentene og orienteringer fra kommunens revisor og kommuneadministrasjonen.

Kontrollutvalget har merket seg at revisjonsberetningen har en positiv totalkonklusjon, dvs. at revisor mener kommunens årsregnskap for 2019 er avlagt uten vesentlig feil.

Kontrollutvalget har følgende kommentarer til årsregnskap/årsrapport for 2019:

- .....
- .....(fylles ut i møtet)

Utover dette, og det som framgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet, datert xx. april 2020, har kontrollutvalget ingen merknader til kommunens årsregnskap for 2019.

Bakgrunn / kontrollutvalgets oppgaver:

Bakgrunn for saken er kontrollutvalgets oppgaver i forbindelse ved regnskapsrevisjonen, jf. § 3 i forskrift om kontrollutvalg og revisjon:

§ 3. Kontrollutvalgets oppgaver ved regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet og påse at

- a) kommunens eller fylkeskommunens årsregnskaper blir revidert på en betryggende måte*
- b) regnskapsrevisjonen utføres i samsvar med lov, forskrift og kontrollutvalgets instruksjer og avtaler med revisor*
- c) regnskapsrevisjonen blir utført av revisorer som oppfyller kravene i kapittel 2 og 3.*

Kontrollutvalget skal uttale seg til kommunestyret eller fylkestinget om årsregnskapene og årsberetningene før formannskapet eller fylkesutvalget innstiller til vedtak.

Kontrollutvalget skal påse at regnskapsrevisorens påpekinger etter kommuneloven § 24-7 til § 24-9 blir rettet eller fulgt opp. Hvis påpekingene ikke blir rettet eller fulgt opp, skal kontrollutvalget rapportere det til kommunestyret eller fylkestinget.

Kontrollutvalgets behandling og grunnlag for å kunne avgi uttalelse til årsregnskapet:

Årsregnskap og rådmannens årsrapport følger som vedlegg til saken.

I tillegg er det, i likhet med tidligere år, lagt opp til følgende presentasjoner i møtet:

- Revisor/Innlandet Revisjon IKS er invitert til møtet for å orientere om revisjonsarbeidet og presentere revisjonsberetningen.
- Rådmannen og kommunens regnskapsansvarlig er invitert til å presentere årsregnskapet og rådmannens årsmelding. Det er særlig bedt om at kontrollutvalget blir orientert om følgende:
  1. *Kommunens resultat og økonomiske situasjon.*
  2. *Vesentlige regnskapsmessige og avgiftsmessige problemstillinger i årets regnskap.*
  3. *Vesentlige avvik i forhold til planer/budsjett/vedtak.*
  4. *Overordnet intern kontroll og styring (innenfor regnskaps- og økonomiområdet).*

Kommunikasjon med revisor gjennom revisjonsprosessen er også en del av grunnlaget for saken. Det vises her til:

- *Presentasjon av revisjonsplan/revisjonsstrategi (høst)*
- *Statusrapportering etter utført interimsrevisjon av regnskapet (vinter)*

Samlet skal dette gi kontrollutvalget tilstrekkelig grunnlag for å ivareta sitt ansvar med å påse at årsregnskapet er revidert på betryggende måte og å sette utvalget i stand til å utforme en uttalelse til årsregnskapet (jf. forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 3).

Oppfølging av merknader fra kommunestyret eller kontrollutvalget:

Det foreligger ingen vedtak til oppfølging i kommunestyret eller kontrollutvalget som har med regnskapsførsel eller den del av internkontrollen som har med økonomirutiner å gjøre.

Det vises for øvrig til kontrollutvalgets uttalelse til fjorårets årsregnskap (se under).

Utforming av kontrollutvalgets uttalelse / forslag til vedtak:

Det finnes ingen standard for hvordan kontrollutvalgets uttalelse til regnskapet skal utformes. Forslag til vedtak i saken følger samme mal som tidligere år, som igjen er basert på et tidligere forslag fra Norges kommunerevisorforbund (NKRF).

I forslag til vedtak er det laget mulighet til å ta inn kommentarer om kontrollutvalget skulle ønske det (se nest siste avsnitt i forslag til vedtak). Hvis ikke fjernes denne delen av teksten i uttalelsen.

KONTROLLUTVALGETS UTTAELSE TIL FJORÅRETS ÅRSREGNSKAP:

KONTROLLUTVALGETS UTTAELSE TIL GJØVIK KOMMUNES ÅRSREGNSKAP FOR 2018

Kontrollutvalget har behandlet Gjøvik kommunes årsregnskap for 2018. Sammen med årsregnskapet forelå revisjonsberetningen og rådmannens årsrapport for 2018.

Kontrollutvalget har basert sin uttalelse på en gjennomgang av de ovennevnte dokumentene og orienteringer fra kommunens revisor og kommuneadministrasjonen ved økonomisjef og regnskapssjef.

Kontrollutvalget har merket seg at revisjonsberetningen har en positiv totalkonklusjon, dvs. at revisor mener kommunens årsregnskap for 2018 er avlagt uten vesentlig feil.

Kontrollutvalget har følgende kommentarer til årsregnskap/årsrapport for 2018:

a) **Kommunens økonomiske situasjon – God finansiell stilling og god handlefrihet**

Kontrollutvalget begrunner dette med:

- Positivt netto driftsresultat – 14 millioner kroner: Dette utgjør 0,7 % av driftsresultatet (NB! Se kommentar under)
- Moderat lånegjeld: Kommunens langsiktige lånegjeld utgjør 57,6 % av brutto driftsutgifter, noe som er godt under lavere enn sammenlignbare kommuner i kostragruppe 13 som ligger på ca. 76 %. Fylkesmannens anbefalte nivå er maks 75 %.
- Bra andel frie midler/disposisjonsfond: Kommunen har pr. 31.12.2018 ca. 420 millioner på disposisjonsfond, en økning på ca. 40 millioner fra 2017. NB! Mye av disposisjonsfondet er bundet opp gjennom vedtak i kommunestyret og avsetninger til bl.a. bufferfond (finans) mm. Den udisponerte delen av

disposisjonsfondet utgjør kun 38,9 millioner.

- **God likviditet:** Kommunens likviditetssituasjon er god pr. 31.12.2018. Her kan nevnes at kommunen ved årsskriftet har 269 millioner i ubrukte lånemidler (lån tatt opp til investeringer som ennå ikke er gjennomført), og som er en del av likviditetsbeholdningen. Dersom man ser bort fra ubrukte lånemidler, har kommunen fortsatt en tilfredsstillende likviditetssituasjon.

b) Utviklingen i netto driftsresultat – behov for oppmerksomhet

Anbefaling fra sentrale myndigheter er at man har et netto driftsresultat som minimum utgjør 1,75 % av driftsinntektene. Dette for å kunne avsette midler til egenfinansiering av investeringer og for å kunne håndtere uforutsette svingninger i driften gjennom året.

Kommunes netto driftsresultat i 2018 er 0,7 %, dvs. godt under anbefalt nivå. Kommunens gode resultater gjennom flere år gjør kommunen lite sårbar for et svakt resultat et enkelt år. Driftsresultater under anbefalt nivå gjennom flere gir derimot grunn til bekymring. Kontrollutvalget har registrert at det i budsjett og økonomiplan for 2019-2022 er det lagt opp til netto driftsresultater under anbefalt nivå.

c) Kommunens finansforvaltning – oppnådd avkastning og størrelsen på bufferfond

Kommunen har pr. 31.12.2018 totalt ca. 1 069 millioner kroner til forvaltning (langsiktig forvaltet finansportefølje). Avkastningen på plasseringene i 2018 var - 1,7 % (2017: +4,6 %), dvs. under målet i finansreglementet om å skape en meravkastning på 0,5 % - 1 % ut over gjennomsnittlig lånerente som i 2018 var på 2,0 %.

For å møte usikkerheten i finansmarkedene har kommunen et bufferfond som skal håndtere svingninger uten at det får konsekvenser for kommunes drift og tjenesteproduksjon. Pr. 31.12.2018 er det avsatt ca. 60 millioner til bufferfond. Dette er vesentlig under teoretisk beregnet behov for bufferfond på ca. 120 millioner (to standardavvik).

d) Pensjon og regnskapsføring:

Kontrollutvalget ønsker å gjøre særskilt oppmerksom på følgende:

- **Utsatt kostnadsføring – 166 millioner (balanseført premieavvik)**

Kommunen har valgt å skyve pensjonskostnader foran seg, slik lovverket gir anledning til, og slik svært mange kommuner gjør. Den utsatte kostnadsføringen (omtalt som premieavvik i balansen) utgjør pr. 31.12.2018 ca. 166 millioner. Dette vil komme til belastning i fremtidige regnskaper. Kommunen har pr. 31/12-17 avsatt ca. 30 millioner (øremerket disposisjonsfond) til å møte disse kostnadene.

- **Netto pensjonsforpliktelse/gjeld i balansen – 340 millioner**

Bokførte pensjonsmidler (eiendel) i balansen utgjør ca. 2,54 milliarder, mens beregnede pensjonsforpliktelser (gjeld) i balansen utgjør ca. 2,88 milliarder. Differansen utgjør ca. 340 millioner i netto pensjonsforpliktelse. Netto pensjonsforpliktelse er vesentlig redusert gjennom året (fra 500 millioner til 340 millioner). Kontrollutvalget har forstått det slik at bokført netto pensjonsforpliktelse ikke innebærer en reell betalingsforpliktelse, og at den bokførte gjelden derfor ikke representerer noen bekymring når det gjelder kommuneøkonomien.

e) **Reduserte selvkostfond i 2018 – Vann og Avløp**

Kontrollutvalget har tidligere år påpekt at selvkostområde Vann og selvkostområde Avløp inneholder avsetninger som er eldre enn 5 år, og at dette ikke er i tråd med Kommunal- og moderniseringsdepartementets retningslinjer for beregning av selvkost (H 3/14) som legger til grunn at framføring av overskudd bør holdes innenfor et perspektiv på 3-5 år. Kontrollutvalget registrerer at selvkostfondene innenfor begge områdene er noe redusert i 2018. Dersom retningslinjene skal etterleves må det forventes ytterligere nedgang i årene som kommer.

f) **Selvkostberegning - Byggesak:**

Selv om kommunens byggesaksgebyrer sannsynligvis ligger godt under selvkost, oppfordrer kontrollutvalget rådmannen om å synliggjøre beregningene på området sammen med øvrige selvkostområder i fremtidige årsregnskaper (note 18 i årsregnskapet for 2018).

g) **Bekymringsfullt høyt sykefravær - 10 % i 2018:**

Sykefraværet i 2018 ble 10 prosent. Dette er en økning sammenlignet med 2017 og betyr også at målet om mindre enn 8,5 prosent sykefravær ikke er nådd. Kontrollutvalget mener tallene synliggjør en av de største utfordringene for Gjøvik kommune.

h) **Diverse forhold knyttet til kommunens årsrapport:**

Kontrollutvalget har notert seg følgende til observasjon:

- **Årsrapportens omtale av internkontroll og etikk:**

Det vises til kommunelovens § 48 nr. 5 der det bl.a. stilles følgende krav til innhold i kommunens årsrapport:

«Det skal også redegjøres for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten.»

Både internkontroll og intern kontroll er berørt i rådmannens årsrapport for 2018, men på en beskjedne måte. Kontrollutvalget vil i løpet av året søke mer kunnskap om hva som ligger i kommunelovens krav om «redegjøring».

- **Digital årsrapport – kun lesbar på nett:**

2018 er første året med digital årsrapport, som kun er tilgjengelig via kommunens hjemmeside. Kontrollutvalget mener dette er en naturlig del av kommunens digitaliseringsarbeid, men stiller spørsmål om løsningen også burde gitt mulighet til en nedlastbar pdf-versjon for de som ønsker det.

Utover dette, og det som framgår av revisjonsberetningen til årsregnskapet, datert 15. april 2019, har kontrollutvalget ingen merknader til kommunens årsregnskap for 2018.

Gjøvik kommune**KOMMUNENS REGISTRERING AV ANTALL PERSONER
MED PSYKISK UTVIKLINGSHEMMING –
REVISORATTESTASJON OG RISIKOVURDERINGER**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	16.04.2020	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

1. Rundskriv IS-3 2020: Opplegg for registrering av antall personer med psykisk utviklingshemming i kommunene. Vedlegg 1
2. Helsedirektoratet med omfattende kartlegging: Foreslår store endringer etter Tolga-saken Vedlegg 2

FORSLAG TIL VEDTAK:

- 1. Informasjon om ordningen med rapportering av antall personer med psykisk utviklingshemming, og revisors oppgave med kontroll av kommunens registrering, tas til orientering.**
- 2. Kontrollutvalget tar revisors vurdering av risiko for overrapportering og underrapportering av antall personer i kommunen med psykisk utviklingshemming til orientering.**

SAKSOPPLYSNINGER:

Alle kommuner skal hvert år rapportere til Helsedirektoratet antall personer med psykisk utviklingshemming som er fylt 16 år og har vedtak om tjenester. Antallet er kriterium for kommunens rammefinansiering for påfølgende år. Beløpsmessig utgjør dette ca. 650 000 kroner per person (2019).

Rapportering av antallet skjer elektronisk via Altinn. Helsedirektoratet gir årlig ut rundskriv i tilknytning til rapporteringen (se vedlegg 1). Som det går frem av rundskrivet skal revisor kontrollere at registreringen er gjort slik det står i rundskrivet, inkludert dokumentasjon for diagnoseregistreringen for nye registrerte personer.

Etter at VG høsten 2018 avdekket at brødrene Arvid, Lars Peder og Magnus Holøyen hadde blitt satt under vergemål på sviktende grunnlag, slo en regjeringsoppnevnt granskingskommisjon fast at det var begått en rekke feil i forbindelse med diagnosebruk, rapportering og opprettelse av vergemål for brødrene. I 2019 ble det innrapportert 420 færre personer enn året før, jf. rapport fra Helsedirektoratet. En kartlegging/spørreundersøkelse blant landets kommuner tydet på at nedgangen i antall utviklingshemmede skyldtes at kommunene ikke hadde fremskaffet den nødvendige dokumentasjonen på diagnosen. Vedlagt saken følger en artikkel fra VG som gir en god beskrivelse av historikken (se vedlegg 2).

Ordningen innebærer vesentlige beløp for kommunen, og det vil derfor være av interesse for kontrollutvalget å få innsikt i risikoene for feilrapportering når det gjelder:

- a) Overrapportering (rapportering av flere enn reelt antall)
- b) Underrapportering (rapportering av mindre enn reelt antall)

Kommunens revisor/Innlandet Revisjon IKS er invitert til å informere om sine risikovurderinger og gjennomført attestasjon av kommunens rapportering i 2020.

Frist for kommunenes rapportering er 15. april. På grunn av Covid-19 utbruddet er frist for innrapportering utsatt til 1. mai.

Opplegg for registrering av antall personer med psykisk utviklingshemming i kommunene

Rundskriv

Først publisert: 17. januar 2020

Sist faglig oppdatert: 17. januar 2020

KAPITTEL 1

Registrering av tal på personar med psykisk utviklingshemming i kommunane – Rundskriv IS-3/2020

På grunn av Covid-19 utbruddet er frist for innrapportering av antall personer med psykisk utviklingshemming utsatt til 1. mai

Dette rundskrivet erstattar rundskriv IS-3/2019.

Tal på registrerte personar med psykisk utviklingshemming pr. 1. januar 2020 er med og dannar grunnlag for utrekning av rammetildelinga i inntektssystemet for 2021. Som grunnlag for kriteriedata for inntektssystemet 2021, skal alle kommunane sende inn tal pr. 1. januar 2020.

Det vi ber kommunane å registrere og sende oss, er tal på personar som:

1. a) har diagnostisert psykisk utviklingshemming, eller
b) har ein diagnostisert sjeldan tilstand/kromosomlidning **som medfører psykisk utviklingshemming**, eller
c) har skriftleg stadfesting frå lege eller psykolog på at tilstanden til vedkommande oppfyller diagnosekriteriene for psykisk utviklingshemming, slik desse går fram av diagnosekode F70-F79 i ICD-10 eller diagnosekode P85 i IPCP-2. Det er ein føresetnad for slik stadfesting at det ikkje ligg føre tvil om at personen oppfyller kriteria.
2. og er fylt 16 år pr. 1. januar 2020
3. og pr. 1. januar 2020 har vedtak om tenester etter helse- og omsorgstenestelova § 3-2 første ledd nr. 6, medrekna BPA etter § 3-8, eller får omsorg av ein person som har vedtak om omsorgsstønning og/eller avlastning etter helse- og omsorgstenestelova § 3-6 nr. 2 og 3

Unntak

Kommunen skal ikkje registrere personar som:

- a. bur i ein av Landsbystiftelsen sine bukollektiv eller landsbyar
- b. det vert gitt vertskommunetilskot for, sjå oversikt over kommunar som får vertskommunetilskot.

Nærare om registreringa

Personar med mistanke om psykisk utviklingshemming bør greiast ut av spesialisthelsetenesta. Dette gjeld spesielt personar med lett grad av utviklingshemming ettersom rett diagnose kan ha store konsekvensar for personen. Dette er ikkje eit krav, men ei tilråding frå Helsedirektoratet.

For å hjelpe med registreringa i kommunen, har Helsedirektoratet arbeidd ut ein oversikt over diagnosar som kan innebere utviklingshemming (vedlegg 4). Diagnoselista er berre rettleiande og tyder ikkje at det er endring i krav for rapportering.

Den kommunen der personen bur og får tenester (heimkommunen), og som pr. 1. januar 2020 har det økonomiske ansvaret for tenestene til personen, skal registrere personen. Også der heimkommunen kjøper tenester til vedkommande i ein annan kommune eller frå private aktørar, skal heimkommunen registrere personen.

Dersom ein person oppheld seg og får tenester i to ulike kommunar, og begge kommunane pr. 1. januar 2020 har fatta vedtak om tenester til personen, skal det føreligge ein avtale mellom kommunane om kva for ein kommune som registrerer personen.

Registreringa skjer i Altinn-skjemaet «Registrering av tall på personar med psykisk utviklingshemming». Kommunen (den personen som har fullmakt) fyller ut skjemaet, signerer og sender det inn til Helsedirektoratet gjennom Altinn. Se veiledning: Elektronisk rapportering via Altinn.

Kontroll av registrering

Kommunen har sjølv ansvaret for at registreringa er korrekt. Kommunens revisor skal kontrollere at registreringa er gjort slik det står i rundskrivet, inkludert dokumentasjon for diagnoseregistreringa for nye registrerte personar. Kontrolloppdraget skal utførast i samsvar med ISRS 4400 "Avtalte kontrollhandlingar". Revisor og rådmann signerer på skjema for revisorattestasjon (vedlegg 2). Skjemaet skal oppbevarast i kommunen for ev. seinare kontroll.

I tillegg skal revisoren signera elektronisk, knytet til kommunens innrapporterte tall. Det elektroniske skjemaet ved Altinn er endra, slik at det vert kravt signatur frå både kommunen og revisoren.

Tidsfrist

På grunn av Covid-19 utbruddet er frist for innrapportering av antall personer med psykisk utviklingshemming utsatt til 1. mai

Spørsmål

Spørsmål til rundskrivet sendes . Merk e-posten med saksnummer 15/1524.

LEDET GRANSKING: Granskingsrapporten etter Tolga-saken ble lagt frem av Rune Fjeld (t.h.) i Oslo 8. februar 2019. Helseminister Bent Høie og kommunalminister Monica Mæland deltok på fremleggelsen. Foto: Mattis Sandblad

Helsedirektoratet med omfattende kartlegging: Foreslår store endringer etter Tolga-saken

Tolga-saken fikk mange norske kommuner til å gjennomgå rutinene for registrering av psykisk utviklingshemmede. I år har tallet på stilte diagnoser gått ned, for første gang på ti år, viser en ny kartlegging.

- [Frank Haugsbø](#)

Oppdatert 25. september 2019

I 2019 ble det innrapportert 420 færre personer enn året før, skriver Helsedirektoratet i en rapport som ble offentliggjort sist fredag.

I rapporten foreslår direktoratet at det innføres nye nasjonale retningslinjer for utredning og diagnostisering av psykisk utviklingshemmede, og at hele finansieringsordningen legges om.

Etter at VG høsten 2018 avdekket at brødrene Arvid, Lars Peder og Magnus Holøyen hadde blitt satt under vergemål på sviktende grunnlag, slo en regjeringsoppnevnt granskingskommisjon fast at det var begått en rekke feil i forbindelse med diagnosebruk, rapportering og opprettelse av vergemål for brødrene.

– Gjennomgangen av Tolga-saken viser mangler i saksbehandlingen på alle områder og nivåer som er undersøkt, sa granskingsleder Rune Fjeld da rapporten ble lagt frem i Oslo 8. februar i år.

Tolga-rapporten er klar: Flere alvorlige funn

En kartlegging VG gjorde høsten 2018, viste at antall utviklingshemmede som var rapportert inn av norske kommuner fra 2008 til 2017, hadde økt med 3000 personer.

Den årlige registreringen av psykisk utviklingshemmede som får tjenester, påvirker hvor mye penger hver kommune får i overføringer fra staten.

Fordeler over en milliard – ingen tilsyn

I fjor høst ba Helse- og omsorgsdepartementet Helsedirektoratet innhente kunnskap om grunnlaget for kommunenes innrapportering av personer med psykisk utviklingshemming. Direktoratet fikk også i oppdrag å undersøke hvilke kriterier som er lagt til grunn, hvilke instanser som har fastsatt diagnosen, og hvilke tjenester personene har mottatt.

Det kom inn svar fra 249 kommuner og bydeler, som tilsvarer en svarprosent på 57.

VANT FREM: Magnus Holøyen ble satt under vergemål mot sin vilje. I vergemålet ble det hevdet at Magnus var psykisk utviklingshemmet, noe som senere skulle vise seg ikke å stemme. Foto: Krister Sørbo

Helsedirektoratet skriver at spørreundersøkelsen tyder på at nedgangen i antall utviklingshemmede er at kommunene ikke har fremskaffet den nødvendige dokumentasjonen på diagnosen.

– Dette funnet ble også gjort av Riksrevisjonen i deres undersøkelse av inntektssystemet for kommunene i 2003. Dette kan tyde på at de faglige utfordringene ved ordningen er vedvarende, heter det.

Tre brødre på Tolga

Direktoratet peker samtidig på at årsaken til nedgangen i tallet på rapporterte diagnoser kan ha sin årsak i økte krav til dokumentasjon av diagnoser ved innrapportering.

- I 2019 ble det innført krav om at revisor skulle kontrollere alle personene i kommunens lister og spesielt kontrollere dokumentasjon for diagnosene. Det er blitt formidlet at dette har ført til et stort arbeid for kommunene med å innhente attester som bekrefter at personen har en diagnose som medfører utviklingshemming, heter det.

Mæland krever svar i Tolga-saken

Ifølge rapporten oppga 159 av kommunene som svarte på undersøkelsen at de som en følge av Tolga-saken hadde gjennomgått sin egen praksis for innrapportering

- Nedgangen i tallet på rapporterte personer for siste år kan blant annet skyldes gjennomgang av rutinene i kommunene, som følge av medias omtale av Tolga kommune og økt kontroll med innrapporteringen, men dette har ikke noen nevneverdig innvirkning på andelen av personer som er registrert med utviklingshemming. Norges befolkning øker og antall personer med utviklingshemming øker.

Av rapporten fremgår det at det er store forskjeller i andelen rapporterte personer med utviklingshemming, både i kommunene og på fylkesbasis.

– Vår kartlegging tyder på at det er variasjon i de lokale rutinene og potensial for ulike praksis, skriver avdelingsdirektør Helga Katharina Haug i Helsedirektoratet i en pressemelding.

I tillegg til Helsedirektoratets kartlegging, har Helsetilsynet gjennomført en stikkprøvekontroll der 90 kommuner og bydeler ble spurt om grunnlaget for utredning og diagnosesetting av utviklingshemmede.

Kartleggingen viste at spesialisthelsetjenesten hadde stilt diagnosen i 83 prosent av de drøyt 700 sakene som ble undersøkt. I to prosent av sakene var det uklart hvor diagnosen var stilt, mens det i resten av tilfellene ble oppgitt at diagnosen ikke var stilt i spesialisthelsetjenesten, noe som ifølge Helsetilsynet betyr at diagnosen er stilt i kommunene.

I sin rapport konkluderer Helsetilsynet med at de aller fleste får diagnosen stilt korrekt.

– De aller fleste personer med utviklingshemming får stilt diagnosen i den delen av helse- og omsorgstjenesten som har relevant og nødvendig kompetanse til å gjøre det, skriver Helsetilsynet.

Ifølge rapporten ble det avdekket to tilfeller av feilaktig diagnostisering av psykisk utviklingshemming. I tillegg ble det avdekket åtte tilfeller der personene ikke skulle vært talt med i kommunens innrapportering til Helsedirektoratet.

– De kommunene som har avdekket feil, svikt og mangelfull dokumentasjon, må bringe forholdene i orden, slår Helsetilsynet fast.

Tastefeil ga Sirdal 4,7 millioner for mye i tilskudd

Helsedirektoratet anbefaler nå at det utarbeides en nasjonal faglig retningslinje for utredning og diagnostisering av psykisk utviklingshemming. Det foreslås også flere andre tiltak for å heve kompetansenivået, blant annet disse:

* Gjennomføring av en metodevurdering av de aktuelle verktøyene som benyttes i utredningen.

* Utredning av metoder for å sikre tilstrekkelig kompetanse hos aktuelt helsepersonell som gjennomfører utredningen.

* Etablering av et tverrfaglig læringsnettverk for utredning og diagnostisering av utviklingshemming.

Direktoratet slår fast at det er utfordringer med dagens system for innrapportering av antall personer med utviklingshemming, og går inn for at dagens finansieringsordning legges om slik at kommunene får tilført midlene på en annen måte.

– Et alternativ kan være at midlene delvis legges inn i rammetilskuddet og delvis overføres til ordningen med dekning av kostnadene til ressurskrevende brukere.

Ifølge granskingsrapporten som ble lagt frem i februar, mottok Tolga kommune 7 millioner kroner som kommunen ikke hadde krav på som en følge av feil ved kommunens registrering av to av brødrene Holøyen. Denne uken avgjorde Kommunal- og moderniseringsdepartementet at kommunen slipper å betale pengene tilbake.

Departementet begrunner dette blant annet med at tilbakekreving av rammetilskudd som er utbetalt i tidligere budsjettår, kan ha konsekvenser for innbyggernes tjenestetilbud.

– Det er derfor ingen praksis for å kreve tilbakebetaling for forhold i tidligere budsjettår. Her dreier det seg om feil helt tilbake til 2011. I tillegg til dette, har departementet i denne saken lagt vekt på at en ikke på grunnlag av fylkesmannens rapport kan konkludere med at Tolga kommune bevisst har feilregistrert for å oppnå større statlige tilskudd enn det som er rettmessig.

Gjøvik kommune**UTVIDET OPPDRAG TIL INNLANDET REVISJON –
INNSPILL I ARBEIDET MED PLAN FOR
FORVALTNINGSREVISJON OG EIERSKAPSKONTROLL
2020-2023**

Sluttbehandles i:	Kontrollutvalget		
Behandling	Møtedato	Saksbehandler	Unntatt off.
Kontrollutvalget	16.04.2020	Kjetil Solbrækken	Nei

Saksdokumenter:

(ingen)

FORSLAG TIL VEDTAK:

For å sikre fremdriften i arbeidet med kontrollutvalgets plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll 2020-2023 utvides oppdraget til Innlandet Revisjon IKS i tråd med det fremlagte forslaget.

SAKSOPPLYSNINGER:**Bakgrunn/fakta:**

På grunn av Covid-19 utbruddet oppstår noe forsinkelse i den planlagte prosessen med å lage plan for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll for perioden 2020-2023.

I kontrollutvalgets møte den 09.01.2020 behandlet kontrollutvalget sak om igangsetting av arbeidet med planen (sakene 03/2020 og 04/20202).

Oppsummert ble det vedtatt å følge opp prosessen slik:

1. Plan for forvaltningsrevisjon:

a) Rådmannen inviteres til presentere:

- Kommunens administrative organisering.
- Kommunens overordnede system for internkontroll, herunder kommunens system for risikovurdering og avvikshåndtering.
- Gjennomførte risikovurderinger av kommunens virksomhet på overordnet nivå.
- Gjennomførte internrevisjoner siste tre år.
- Oversikt over kommunens deltakelse i interkommunale samarbeid og vurdering av risiko i tilknytning til disse.
- Oversikt over kommunens eierskap i selskaper og vurdering av risiko i tilknytning til disse.

b) Sekretær bes om å kartlegge aktuelle skriftlige informasjonskilder (fra kommunen og eksterne offentlige kilder) og vurdere hvordan disse på en effektiv måte kan benyttes i arbeidet med planen.

c) Revisor engasjeres i prosessen ved gjennomføring av foranalyser på utvalgte områder etter bestilling fra kontrollutvalget.

2. Plan for eierskapskontroll:

Rådmannen inviteres til presentere:

- Kommunens prinsipper for eierstyring.
- Kommunens system for oppfølging av eierskap, herunder risikoen for svikt.

Vurdering:

Med bakgrunn i den oppståtte situasjonen synes det formålstjenlig å engasjere revisjonen/Innlandet Revisjon IKS i større grad enn opprinnelig tenkt. Dette er også i tråd med ønske fra revisjonen som har henvendt seg og bedt om oppdrag.

Nedenfor er det satt opp forslag til fire ulike leveranser fra revisjonen som innspill i planarbeidet. Forslaget innebærer å flytte planlagte oppgaver/presentasjoner over fra rådmannen og kontrollutvalgets sekretær til revisjonen. Dette vil også være med å avlaste rådmannen/administrasjonen i den nærmeste tiden.

Det legges opp til levering/presentasjon fra revisjonen på de foreslåtte oppgavene i siste møte før sommeren (mai/juni), eventuelt at deler tas i første møte etter sommeren.

	Oppdrag	Leveranse	Innhold
1	Innspill til plan for eierskapskontroll 2020-2023	Notat + presentasjon i møte <u>Vedlegg:</u> Kommunens vedtatte eierskapspolitikk/prinsipper for eierstyring	<ul style="list-style-type: none"> - Presentasjon av kommunens eierskapspolitikk/prinsipper for eierstyring - Risikovurderinger - Forslag til gjennomføring av kontroller basert på risikovurderinger
2	Innspill til plan for forvaltningsrevisjon 2019-2023 - Selskaper	Notat + presentasjon i møte	<ul style="list-style-type: none"> - Oversikt over kommunens eierskap i selskaper - Risikovurderinger - Forslag til gjennomføring av kontroller basert på risikovurderinger

3	<p>Innspill til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kommunens virksomhet /Helse og omsorg 	Notat + presentasjon i møte	<p><u>KOMMENTAR:</u> Det vil sannsynligvis føre for langt å ta for seg hele kommunens drift. Det foreslås derfor å trekke ut en sektor, presentere tjenesteområdene under sektoren, legge frem risikovurderinger og foreslå tema/områder for forvaltningsrevisjon. Det foreslås å avgrense gjennomgangen til å gjelde helse- og omsorgssektoren i kommunen. Ta gjerne utgangspunkt i kommunens organisasjonskart.</p>
4	<p>Innspill til plan for forvaltningsrevisjon 2020-2023</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interkommunale samarbeid 	Notat + presentasjon i møte	<ul style="list-style-type: none"> - Oversikt over kommunens deltakelse i interkommunale samarbeid (vertskommunesamarbeid) - Risikovurderinger - Forslag til gjennomføring av kontroller basert på risikovurderinger